

โมฆียะกรรม หมายถึง นิติกรรมที่มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายนับแต่ทำนิติกรรมนั้นจนกว่าจะถูkbอกล้างให้เป็นโมฆะแต่แรกเริ่มได้ หรืออาจให้สัตยาบันทำให้นิติกรรมนั้นสมบูรณ์แต่แรกเริ่มได้เช่นกัน

การให้สัตยาบัน คือ การให้การรับรองนิติกรรมที่เป็นโมฆะให้ มีผลตามกฎหมายทำให้หมดสิทธิที่จะบอกล้างโมฆียะกรรมนั้นได้อีก

มาตรา ๑๗๗ “ถ้าบุคคลผู้มีสิทธิบอกล้างโมฆียะกรรมตาม
มาตรา ๑๗๕ ผู้หนึ่งผู้ใดได้ให้สัตยาบันแกโมฆียะกรรม ให้ถือว่าการ
นั้นเป็นอันสมบูรณ์มาแต่เริ่มแรก แต่ทั้งนี้ย่อมไม่กระทบกระเทือนถึง
สิทธิของบุคคลภายนอก”

มาตรา ๑๗๕ “โมฆียะกรรมนั้น บุคคลต่อไปนี้จะบอกล้างเสียก็ได้
(๑) ผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้เยาว์ซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว แต่ผู้เยาว์จะบอก
ล้างก่อนที่ตนบรรลุนิติภาวะก็ได้ถ้าได้รับความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรม
(๒) บุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้
ความสามารถ เมื่อบุคคลนั้นพ้นจากการเป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้
ความสามารถแล้ว หรือผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ แล้วแต่กรณี แต่คนเสมือนไร้
ความสามารถจะบอกล้างก่อนที่ตนจะพ้นจากการเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถก็ได้
ถ้าได้รับความยินยอมของผู้พิทักษ์
(๓) บุคคลผู้แสดงเจตนาเพราะสำคัญผิด หรือถูกกลฉ้อฉล หรือถูกข่มขู่
(๔) บุคคลวิกลจริตผู้กระทำนิติกรรมอันเป็นโมฆียะตาม**มาตรา ๓๐** ในขณะที่
จริตของบุคคลนั้นไม่วิกลแล้ว
ถ้าบุคคลผู้ทำนิติกรรมอันเป็นโมฆียะถึงแก่ความตายก่อนมีการบอกล้าง
โมฆียะกรรม ทายาทของบุคคลดังกล่าวอาจบอกล้างโมฆียะกรรมนั้นได้”

มาตรา ๑๗๙ “การให้สัตยาบันแก่มิซึยะกรรมนั้น จะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้กระทำภายหลังเวลาที่มูลเหตุให้เป็นมิซึยะกรรมนั้นหมดสิ้นไปแล้ว

บุคคลซึ่งศาลได้สั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถหรือบุคคลวิกลจริต ผู้กระทำนิติกรรมอันเป็นมิซึยะตาม **มาตรา ๓๐** จะให้สัตยาบันแก่มิซึยะกรรมได้ต่อเมื่อได้รู้เห็นซึ่งมิซึยะกรรมนั้นภายหลังที่บุคคลนั้นพ้นจากการเป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ หรือในขณะที่จริตของบุคคลนั้นไม่วิกล แล้วแต่กรณี

ทายาทของบุคคลผู้ทำนิติกรรมอันเป็นมิซึยะ จะให้สัตยาบันแก่มิซึยะกรรมได้นับแต่เวลาที่ผู้ทำนิติกรรมนั้นถึงแก่ความตาย เว้นแต่สิทธิที่จะบอกล้างมิซึยะกรรมของผู้ตายนั้นได้สิ้นสุดลงแล้ว

บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสองมิให้ใช้บังคับ ถ้าการให้สัตยาบันแก่มิซึยะกรรมกระทำโดยผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์”

มาตรา ๑๘๐ “ภายหลังเวลาอันพึงให้สัตยาบันได้ตาม**มาตรา ๑๗๙** ถ้ามีพฤติการณ์อย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้เกิดขึ้นเกี่ยวกับมิซึยะกรรมโดยการกระทำของบุคคลซึ่งมีสิทธิบอกล้างมิซึยะกรรมตาม**มาตรา ๑๗๕** ถ้ามิได้สงวนสิทธิไว้แจ้งชัดประการใดให้ถือว่าเป็นการให้สัตยาบัน

- (๑) ได้ปฏิบัติการชำระหนี้แล้วทั้งหมดหรือแต่บางส่วน
- (๒) ได้มีการเรียกให้ชำระหนี้แล้ว
- (๓) ได้มีการแปลงหนี้ใหม่
- (๔) ได้มีการให้ประกันเพื่อหนี้
- (๕) ได้มีการโอนสิทธิหรือความรับผิดชอบทั้งหมดหรือแต่บางส่วน
- (๖) ได้มีการกระทำอย่างอื่นอันแสดงได้ว่าเป็นการให้สัตยาบัน”

มาตรา ๑๗๗ “ถ้าบุคคลผู้มีสิทธิบอกล้างโมฆียะกรรมตาม
มาตรา ๑๗๕ ผู้หนึ่งผู้ใดได้ให้สัตยาบันแกโมฆียะกรรม ให้ถือว่าการ
นั้นเป็นอันสมบูรณ์มาแต่เริ่มแรก แต่ทั้งนี้ย่อมไม่กระทบกระเทือนถึง
สิทธิของบุคคลภายนอก”

มาตรา ๑๘๒ “ข้อความใดอันบังคับไว้ให้นิติกรรมเป็นผลหรือสิ้นผล
ต่อเมื่อมีเหตุการณ์อันไม่แน่นอนว่าจะเกิดขึ้นหรือไม่ในอนาคต ข้อความนั้น
เรียกว่าเงื่อนไข”

เงื่อนไข คือ ข้อกำหนดที่อาศัยเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและเป็นเหตุการณ์ที่ไม่แน่นอน ซึ่งผู้ทำนิติกรรมนำมาเป็นข้อกำหนดให้นิติกรรมเป็นผล เรียกว่า “**เงื่อนไขบังคับก่อน**” หรือสิ้นผลลง เรียกว่า “**เงื่อนไขบังคับหลัง**”

เงื่อนไขต้องมีสาระสำคัญดังนี้

- ๑) เป็นข้อที่ผู้ทำนิติกรรมแสดงเจตนากำหนดไว้
- ๒) เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับความเป็นผลหรือสิ้นผลของนิติกรรม
- ๓) ต้องกำหนดเอาตามเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง
- ๔) ต้องเป็นเหตุการณ์อย่างหนึ่งอย่างใดในอนาคต ทั้งนี้ จะนำเหตุการณ์ที่อยู่ในอำนาจหรือนอกอำนาจของคู่กรณีมาเป็นเงื่อนไขก็ได้
- ๕) ต้องเป็นเหตุการณ์ไม่แน่นอน

มาตรา ๑๘๓ “นิติกรรมใดมีเงื่อนไขบังคับก่อน นิติกรรมนั้นย่อมเป็นผลต่อเมื่อเงื่อนไขนั้นสำเร็จแล้ว

นิติกรรมใดมีเงื่อนไขบังคับหลัง นิติกรรมนั้นย่อมสิ้นผลในเมื่อเงื่อนไขนั้นสำเร็จแล้ว

ถ้าคู่กรณีแห่งนิติกรรมได้แสดงเจตนาไว้ด้วยกันว่า ความสำเร็จแห่งเงื่อนไขนั้นให้มีผลย้อนหลังไปถึงเวลาใดเวลาหนึ่งก่อนสำเร็จ ก็ให้เป็นไปตามเจตนาเช่นนั้น”

นิติกรรมที่มีเงื่อนไขบังคับก่อน ตามมาตรา ๑๘๓ วรรคหนึ่ง หมายถึง นิติกรรมที่ยังไม่เกิดผลขึ้น แต่จะเกิดขึ้นเมื่อมีเหตุการณ์ในอนาคตตามที่กำหนดเอาไว้ตามเงื่อนไขเกิดขึ้นมา

นิติกรรมที่มีเงื่อนไขบังคับหลัง ตามมาตรา ๑๘๓ วรรคสอง หมายถึง นิติกรรมที่ขณะนั้นนิติกรรมมีผลสมบูรณ์ผูกพันคู่กรณีอยู่แล้ว แต่จะสิ้นผลไปก็เมื่อมีเหตุการณ์ในอนาคตตามที่กำหนดเอาไว้ตามเงื่อนไขเกิดขึ้นมา

มาตรา ๑๘๗ “ถ้าเงื่อนไขสำเร็จแล้วในเวลาทำนิติกรรม หากเป็นเงื่อนไขบังคับก่อนให้ถือว่านิติกรรมนั้นไม่มีเงื่อนไข หากเป็นเงื่อนไขบังคับหลังให้ถือว่านิติกรรมนั้นเป็นโมฆะ

ถ้าเป็นอันแน่อนในเวลาทำนิติกรรมว่าเงื่อนไขไม่อาจสำเร็จได้ หากเป็นเงื่อนไขบังคับก่อนให้ถือว่านิติกรรมนั้นเป็นโมฆะ หากเป็นเงื่อนไขบังคับหลังให้ถือว่านิติกรรมนั้นไม่มีเงื่อนไข

ตราบิตที่คู่กรณียังไม่รู้ว่าเงื่อนไขได้สำเร็จแล้วตามวรรคหนึ่ง หรือไม่อาจสำเร็จได้ตามวรรคสอง ตราบนั้นคู่กรณียังมีสิทธิและหน้าที่ตามมาตรา ๑๘๔ และมาตรา ๑๘๕”

มาตรา ๑๘๘ “นิติกรรมใดมีเงื่อนไขอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน นิติกรรมนั้นเป็นโมฆะ”

มาตรา ๑๘๙ “นิติกรรมใดมีเงื่อนไขบังคับก่อนและเงื่อนไขนั้นเป็นการพ้นวิสัย นิติกรรมนั้นเป็นโมฆะ

นิติกรรมใดมีเงื่อนไขบังคับหลังและเงื่อนไขนั้นเป็นการพ้นวิสัย ให้ถือว่านิติกรรมนั้น ไม่มีเงื่อนไข”

มาตรา ๑๙๐ “นิติกรรมใดมีเงื่อนไขบังคับก่อนและเป็นเงื่อนไขอันจะสำเร็จได้หรือไม่สุดแล้วแต่ใจของฝ่ายลูกหนี้ นิติกรรมนั้นเป็นโมฆะ”

มาตรา ๑๘๔ “ในระหว่างที่เงื่อนไขยังไม่สำเร็จ คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดแห่งนิติกรรมอันอยู่ในบังคับเงื่อนไขจะต้องงดเว้นไม่กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้เป็นที่เสื่อมเสียประโยชน์แก่คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งจะพึงได้จากความสำเร็จแห่งเงื่อนไขนั้น”

มาตรา ๓๗๑ วรรคสอง “ถ้าทรัพย์สินนั้นเสียหายเพราะเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งอันจะโทษเจ้าหนี้มิได้ และเมื่อเงื่อนไขนั้นสำเร็จแล้ว เจ้าหนี้จะเรียกให้ชำระหนี้โดยลดส่วนอันตนจะต้องชำระหนี้ตอบแทนนั้นลงหรือเลิกสัญญาหนี้เสียก็ได้ แล้วแต่จะเลือก แต่ในกรณีที่ต้นเหตุเสียหายเกิดเพราะฝ่ายลูกหนี้นั้น ท่านว่าหากกระทบกระทั่งถึงสิทธิของเจ้าหนี้ที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนไม่”

มาตรา ๑๘๕ “ในระหว่างที่เงื่อนไขยังมิได้สำเร็จนั้น สิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ ของคู่กรณีมีอย่างไร จะจำหน่าย จะรับมรดก จะจัดการป้องกันรักษา หรือจะทำประกันไว้ประการใดตามกฎหมายก็ย่อมทำได้”

มาตรา ๑๘๖ “ถ้าความสำเร็จแห่งเงื่อนไขจะเป็นทางให้คู่กรณีฝ่ายใดเสียเปรียบ และคู่กรณีฝ่ายนั้นกระทำการโดยไม่สุจริตจนเป็นเหตุให้เงื่อนไขนั้นไม่สำเร็จให้ถือว่าเงื่อนไขนั้นสำเร็จแล้ว

ถ้าความสำเร็จแห่งเงื่อนไขจะเป็นทางให้คู่กรณีฝ่ายใดได้เปรียบ และคู่กรณีฝ่ายนั้น กระทำการโดยไม่สุจริตจนเป็นเหตุให้เงื่อนไขนั้นสำเร็จ ให้ถือว่าเงื่อนไขนั้นมิได้สำเร็จเลย”

เงื่อนไขเวลา หมายถึง ข้อกำหนดอันเกิดจากการแสดงเจตนาระหว่างคู่กรณีในนิติกรรม โดยอาศัยเหตุการณ์อันใดอันหนึ่ง หรือระยะเวลาใดเวลาหนึ่งในอนาคต อันมีลักษณะแน่นอน เพื่อเหนี่ยวรั้งมิให้นิติกรรมมีผลก่อนถึงกำหนด หรือให้นิติกรรมสิ้นผลเมื่อถึงกำหนดตามที่ได้ตกลงกันไว้

มาตรา ๑๙๑ “นิติกรรมใดมีเงื่อนไขเวลาเริ่มต้นกำหนดไว้ ห้ามมิให้ทวง
ถามให้ปฏิบัติการตามนิติกรรมนั้นก่อนถึงเวลาที่กำหนด
นิติกรรมใดมีเงื่อนไขเวลาสิ้นสุดกำหนดไว้ นิติกรรมนั้นย่อมสิ้นผลเมื่อถึง
เวลาที่กำหนด”

เงื่อนไขเวลาเริ่มต้น ได้แก่ ข้อกำหนดซึ่งห้ามมิให้ทวงถามให้ปฏิบัติการ
ตามนิติกรรมจนกว่าเหตุการณ์ในอนาคตอันแน่นอนได้เกิดขึ้น

เงื่อนไขสิ้นสุด ได้แก่ ข้อกำหนดให้นิติกรรมสิ้นผลเมื่อ
เหตุการณ์อันหนึ่งในอนาคตและแน่นอนได้เกิดขึ้น

มาตรา ๑๙๒ “เงื่อนไขเริ่มต้นหรือเงื่อนไขสิ้นสุดนั้น ให้สันนิษฐาน
ไว้ก่อนว่ากำหนดไว้เพื่อประโยชน์แก่ฝ่ายลูกหนี้ เว้นแต่จะปรากฏโดย
เนื้อความแห่งตราสารหรือโดยพฤติการณ์แห่งกรณีว่าได้ตั้งใจจะให้
เป็นประโยชน์แก่ฝ่ายเจ้าหนี้หรือแก่คู่กรณีทั้งสองฝ่ายด้วยกัน

ถ้าเงื่อนไขเป็นประโยชน์แก่ฝ่ายใด ฝ่ายนั้นจะสละประโยชน์นั้นเสียก็
ได้ หากไม่กระทบกระเทือนถึงประโยชน์อันคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งจะพึงได้รับจาก
เงื่อนไขนั้น”

มาตรา ๑๙๓ “ในกรณีดังต่อไปนี้ ฝ่ายลูกหนี้จะถือเอาประโยชน์แห่ง
เงื่อนไขเริ่มต้นหรือเงื่อนไขสิ้นสุดมิได้

(๑) ลูกหนี้ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตามกฎหมายว่าด้วย
ล้มละลาย

(๒) ลูกหนี้ไม่ให้ประกันในเมื่อจำต้องให้

(๓) ลูกหนี้ได้ทำลาย หรือทำให้ลดน้อยถอยลงซึ่งประกันอันได้ให้ไว้

(๔) ลูกหนี้นำทรัพย์สินของบุคคลอื่นมาให้เป็นประกันโดยเจ้าของ
ทรัพย์สินนั้นมิได้ยินยอมด้วย”